

CSIKI LAPOK

(ZIARUL CIUCULUI)

Proprietar: Vad. Iul LUDOVIC VAKÁR
Inreg. la Tribunalul Ciuc, sub Nr. 11940-1938. Dos. No. 27

Redactor responsabil: VICTOR RÉSZEGH
Inginier-Agronom

A kisebbségi kérdés a kolozsvári ünepeken.

A Nemzeti Ujjászületés Arcvonalán november 12 én Kolozsváron nagy népgyűlést tartott, amelyen számos hivatalos nyilatkozat hangzott el a romániai magyar kisebbségi nemzettel felé. Éppen ezért foglalkozunk mi is ezekkel a felénk hangosított kijelentésekkel.

A kolozsvári népgyűlésen az első beszédet az előző Vajda-Voivod mondotta. A kisebbségi kérdéssel kapcsolatban az alábbiakat mondotta:

— Uraim, kisebbségi problémánk van. Az erdélyiek magárisztant mutattak ezzel a kérdéssel szemben. Mi, uraim Gyulafehérváron kijelentettük, hogy nem akarunk erőszakkal elnyomni a kisebbséget. Azt szeretnénk, hogy az a magas erkölcsiség jegyében fogadjon programot magunkra. Ahhoz hogy a kisebbségek szerezzenek egy bészé, az kell, hogy mi, az államfők elem, olyan intézkedéseket és olyan közigazgatást teremtsünk, hogy ezek révén a kisebbségek jobban érezzék magukat itt, mint bárhol máshol a világon és ne tekintsenek a határon túlra. Er szék, hogy az ő haradjuk és a többségi néppel együtt kell szerezniük, győzelmeik és szeretniük ezt a bészé.

— Megelégedéssel látom, hogy a napirenden egy kisebbségi szónok bészéje is szerepel. A Nemzeti Ujjászületés Arcvonalának magyar elnöke a magyar tagjai mellett mindig a legelőkelőbb magárisztant tanúsították és közönséget váltáltak a használatukra. Jól eszik, hogy egyikük felváltotta a másikat.

A megoldás csak az lehet, aminek II. Carol király Ötletét rakta le alapját, vagyis: bizonyos egyenlőségi jogok a nemzeti állam egységének keretében, teljes szabadság a nyelv, a vallás, valamint a hagyományok tekintetében, továbbá az egyenlőség a törvények előtt. Ez román erdek is, uraim a nemzeti állami követelmények: ha nem élnek a kisebbségek, kárunk kellene őket szilenti, hogy legyen kívül országunk és legyen nekik is kívül országuknak a használatukra egyenlőségi elvvel.

Továbbá hangosított Vajda, hogy a kisebbségi kérdést a teljes szabadság jegyében kell megoldani.

A magyar kisebbség nevében Bartha Ignác beszél.

Asznap programja szerint a magyar kisebbség nevében dr. Bartha Ignác képviselő a következő beszédet mondotta:

— Abban a pillanatban, midőn a Legfőbb Kormányzó a Nemzeti Ujjászületés Arcvonalába való felszólításra kiadta a jelzést, a romániai magyar kisebbség lelkesen válaszolt a felhívásra.

Szűz népről támaszkodva, mely magába foglalja valamennyi társadalmi rétegünket és azonosulni akarunk a magyar kisebbség mint a Nemzeti Ujjászületés Arcvonalának egyik oszlopával. Ezzel az állami élet ujjászervezését célzó törekvések támogatására: mert hiszen az Arcvonal, mint a minden társadalmi rétegre vonatkozó mentes, egyetlen politikai szervezet, befelé is, kifele is valamennyi őslakó nép egyetemes akaratát fejezi ki.

A külföldi szótá eltávozott királyi férfi, a volt miniszterelnök, Armand Călinescu volt az aki megállapította a román és kisebbségi népek békés és közös együttélésének lehetőségét. — Ez a nagy államférfi közelebbi állást vállalt, hogy a bennünket, mint őslakó népet megillető önkormányzati jogokat ellimeri és az ezeket megvalósíthatatlan bizonyságok számunkra, hogy a törvényhozó testületek megnyitása alkalmával elhangzott trónbeszéd szavainak értelmében fog testet ölteni a királyi akarat. Vajda Sándor koronázásakor ma elhangzott szavai bizonyságok és új hitet öntenek szívünkbe.

Különös örömlinke szolgál, hogy Constantin Argetoianu miniszterelnök urat, Constantin Giurescu urat, a NUA miniszterét és Silviu Dragomir kisebbségi miniszter urat ma itt körünkben edzősítjük és amikor a romániai magyar kisebbség üdvöslét hozom, egyben örömmel üdvözölöm őket!

Constantin Argetoianu miniszterelnök ur, aki az ország élén áll, kiváló vezető és — őszintén elmondhatjuk — korunkban általános megbecsülésnek és reményteljes bizalomnak örvendő. Tudjuk, hogy az a bizalom meghossza a maga jutalmát és ize máris rámutathatunk a legutóbbi kormányintézkedésekre, melyek a kisebbségek rég húzódozó nemzeti sérelmét orvosolták és megnyugtató eredményt hoztak.

Tanulni lehetünk az itt elhangzó miniszterelnöki szavaknak, melyeket nemcsak, mint a trón elő tanácsosa fog elmondani, hanem a mi legelőkelőbb döntőbíróink is, mintönt önmagát Constantin Argetoianu nevezte. Milyen megvagyunk győződve arról, hogy a miniszterelnök ur nevezésére elhangzó, a magyar kisebbségnek is szóló szavai melegséget lopnak szívünkbe.

Silviu Dragomir kisebbségi miniszter ur az 1918 december 1-i határozatra hivatkozva Aradon a következő kijelentést tette.

„Két elszigetelt nép vagyunk, akik öntudat kerestünk a Dana sáslas vögyében, a Kárpátok védelmi övében, szétválásuktól a szlávok és germánok mérhetetlen tömegeit. A mi eszedéves fennállásunknak titkát abban a tényben kell keresnünk, ahogy a két nép egyetlen tömböt alkotott és határait mind Keleten, mind Nyugaton egymást védik és kiegészítik. Aztán hozzáfűtte: „Mint az előra nem látható veszedelmeket rejtő fekete felhő: szétrepesz ő villám, a mai idők minden más időszaknál világosabban rajzolják elő a sorozat meghatározata közös küldetését.

„Ino Uraim, két nép ugyanazon küldetéssel és ugyanazon sorozatban.”

Asz idéssel szavakat úgy fejezték, mint azt Constantin Giurescu ur is mondotta a saclerul foglalkozó üdvözlő szavaira:

„Kisvártani egy uton és megvalósítani a kitűzött célt.”

A mi utunk egyenlős, a mi célunk szent. Vadjuk, amit erre Vajda koronázásakor ura a hitet, ősi hitünket, nyelvünket, szokásainkat, viselkedésünket és dalainkat, vagyis mindazt, ami ki turánk bajtosságát, hozzájárulunk az e fődön kialakult történelmi hagyományainkhoz. Vadjuk jogainkat, hogy a romániai magyar kisebbség elismerje elismerést nyerjen. Soba el nem homályosodó célunk: a közös. Ennek megvalósítása az országba jósekonnyan közeletünket, mind magunkat, kik nemzetiesség nélkül felszórakozunk a Nemzeti Ujjászületés Arcvonalában.

Éljen a haszná! Éljen a Király és Fia, Mihály nagyvajda, éljenek a Kormány és a NUA tagjai.

Jó egészséggel!

A felszólalások sorozatát Argetoianu miniszterelnök beszédével zárta be, aki a következő kijelentéseket tette a kisebbségekhez:

C. Argetoianu miniszterelnök

— Sajnálatos kell megállapítanom, hogy az országos Románia megalkotásának kezdetén a kisebbségek nem jártak helyes uton a román néppel való kapcsolatok tekintetében. Uraim ezzel még olyan kisebbségek is, mint a német, amelyet nem bódított el a rendezési ügyekről ledöntött irrodanta áramlat. Ahelyett, hogy közeledést kerestek volna a többségi néphez és ezzel haróitva vállalták volna az állam védelmének és vezetőségének felelőségét, a kisebbségek beárkóztak helyi úrdokok szűk körébe, majdnem mindig a román állammal ellentétes magatartást tanúsítottak és minden igyekeztük és törekvésük az ország állandó jellegű kérdéses viszonyra, apró és jelentéktelen előnyök kivívásában merültek ki. Ezek az előnyök annál is lényegtelenebbek voltak, mivel a román állam az egyesülés ténye folytán kezdettől fogva a legteljesebb jogokat megadta állampolgároknak, bármilyen nemzetiséghez tartoztak. Nem hiszem, hogy Európában, vagy akár az egész világon volna egy ország, amely több igazsággal és jóakarattal bánt volna kisebbségeivel. Az összes kisebbségek előtt kitértük karunkat és nem a mi bűnünk, hogy a kisebbségek csak az utóbbi időben értették meg, hogy sokkal jobban élhetnek nálunk, mint másutt. Örömmel állapítom meg, hogy a kisebbségek vezetői tudásra örvénytek ennek és bizonyságunk önként, hogy ugyanolyan testvérlenséggel fogadtuk őket az Arcvonalba, mint ahogyan készek vagyunk befogadni nemzeti életünk valamennyi ágazatába. Egyetlen feltételünk: mondjanak le politikai és társadalmi különválasztásokról és minden fenntartás és rejtett gondolat nélkül tegyenek tanúbizonyságot arról az egységes hitről, amelyre a feloszthatatlan és felbonthatatlan román állam épült.

Amikor erről az emelvényről lementem a hirdetem a kisebbségek egyenlős jogait és kötelezettségeit, nem öntöm fel kormányfői minőségemben a körülmények parancsára megalkuvás ölkölyét. Így gondolkodom és így beszéltem mindentör.

A Status gyűlés.

Az Erdélyi Római Katolikus Egyházmegyei Tanács (Status) november hó 16-án tartotta meg évi rendes közgyűlését, amelyen 40 egyházi és 60 világi képviselő jelent meg.

A Status gyűlést Márton Aron püspök beszéde nyitotta meg.

A püspöki megnyitóbeszéd hivatkozik a súlyos időkre, amelyben élünk és amelyek arra köteleznek, hogy a dolgoknak ne melléje beszéljünk, hanem a tényeket és kötelezettségeinket komolyan vegyük számba.

Az egyházmegyei tanács templomainak és iskoláinak élete fölött öröklik. Néhány adattal kívánt rámutatni a két területen a sürgős tennivalókra.

1921-ben a róm. kath. felekezeti iskolák növendékeinek száma 45000 volt, míg ma 14.897. Ami annyit jelent, hogy majdnem 70 százaléka a gyermekeknek kívül maradt az egyházi nevelés keretén. Kötelesség mulasztással nem vádol senkit, de az igazgatótanács újabb határozottan leszögezi, hogy az elemi iskolai oktatást meg kell erősíteni és fejleszteni új iskolák létesítésével. Ehhez a hívek erkölcsi és anyagi támogatását kéri és bizik abban, hogy a megfelelő áldozatkészségben nem lesz hiány. Örömmel jelentette, hogy a közoktatásügyi miniszter az elemi iskolai államsegélyeket felvette a költségvetésbe és április 1. óta folyósítja is azt. „Sok nélkülözésen átment tanítóink helyzete ezzel némileg javult” — mondotta. — „De ez a híveket még nem mentheti fel a további támogatási készségről”.

Az egyházmegye középiskoláit nagyjében sikerült megmenteni — folytatta a püspök, de legtöbb tógimnáziumunk erősen lecsökkentett létszámmal éppen csak tengődik. 140 tanárra 1400 tanuló esik, tehát egy tanárra 10 diák. Régen a középiskoláink a nagy magyar többségi városok falából szerezték az utánpótlást. Ma ez a réteg megsappant és leszegényedett. Ennek ellenére az arány nem toldott el a falu javára olyan mértékben, ahogyan ezt várni lehetett volna. A kérdés lényege az, hogy középiskolánkba nem azok jutnak be elsősorban, akik tehetségesek a rátermettek, hanem azok, akik közelkapják és aránylag kevés költséggel elvégezhetik. A tanárok is kinos, fáradó munkát végeznek, ahelyett, hogy tehetséges anyag kerülne a kezükbe, amit örömmel tanítani.

Nincs szükségünk társadalmi gépezetünk részére fáradt és rossz olajra, amely eldughatja az állami és társadalmi gépezet csapágyait. Nincs szükség a közepeserűk rázabadtására a vezető helyekre. A legkiválóbbakat kell kiválasztani magunk közül, akik ha végzettséget szereznek a közösségi munkában alkalmas vezetőkké válnak. Rá kell mutatni, kiválasztani és tervszerű gondozásba venni azokat a gyermekeket, akikben a legtöbb tehetség mutatkozik.

A püspök ezután a hit korszerű eltávozásait tette szóvá. Az idők vizsgálata — mondotta — kötelességeinket és azok vállalását még erősebben aláhuzza. Ugy érezzük, mintha az eseményekben, amelyek az ősz elején kibombantak és megremegtették egész Európát, egy sötét végeztelt volna be, hogy végrehajtson egy szörnyű ítéletet. Az emberiség gigantikus erők kolosszusos teste indult el keleten és nyugaton és mi a közepén állva lélegzetünket visszafogva figyeljük, hogy a hatalmas tömegek telortlódtól hulláma merre zudul, mi lesz ennek az apokaliptikus mérközésnek kimenetele. A vég következik, vagy új élet kezdődik? Az idők urának, az Ur Jézusnak szavaival felelek: Ne fogyatkozzék meg a Ti hitetek és ne féljétek azokat, akik a testet megölhetik, de a lélek fölött nincs hatalmuk. Vannak, akik reményeikben megtorpannak, akik az erőszak győzelméértán hitükben ingadoznak és vannak olyanok is, akik a jelek alapján új istenek felé tájékozódnak.

Ne legyetek kicsinyhitűek, testvérem — folytatta a püspök —, ne ejtsen tévedésbe a hatalom látszata. A hatalom Istentől van és azért van, hogy Isten törvényeinek érvényét szerezzen, az igazság és szeretet nagy parancsait teljesíttesse. Minden hatalom számára, amely ellenkező uton jár, elkövetkezik a pillanat, amikor az önteltség következtében már nem képes a körülményeket józanul mérlegelni és a szurony hegyén, ahonnan diktált, nem tud egyszemélyben maradni, nem tud a helyzet ura lenni, hanem a felbőszült körülmények és a megsértett jogrend, az igazság és szeretet kel tel ellene és lesz urrá felette. Ez a hatalommal való visszaélés logikája és törvényeszerű következménye. Ma a fejlődés szempontjából az évszázadoktól évtizedek és az évtizedek évek mérik. Ne fogyatkozzék meg tehát a Ti hitetek, az eszmét nem lehet megölni. A hit, amiben az üdvösségünket birjuk, a remény, amely eddig is megtartott, a krisztusi gondolat, amelyért és amelynek jegyében feladatainkat vállaljuk, a mostani veszedelemből is, mint anyai másból, diadalmasan fog kikortulni.

A vállainkra nehezülő szerep nagy és felelősségteljes, de úgy becsülnek meg minket és az idő mérlegén annyit nyomunk, amilyen értéket önmagunkban, magatartásunkban és feladataink teljesítésében mutatunk. A környezetes napokról nekünk le kell mondanunk, akik harcok idején történelmi fordulóban eszmék és népek elkeseredett mérközésekor születünk. De a nagy időkhez nagy nemzedék kell és megéri, hogy ezt a szerepet vállaljuk, hogy összefogjunk, mint még soba és a nyomasztó jelenben is tántoríthatatlan

bizalommal dolgozzunk s mindent megtegyünk a szent oltárt, azokért, akik utánunk következnek.

Márton Aron nagy lelkesedéssel fogadott beszéde után az egyházmegyei közgyűlés elé terjesztették az a hatalmas jelentés, amelyet Dr. Boga Alajos kanonok készített el, az Egyházmegye kötelekékbe tartozó intézetek és intézmények elmúlt évi munkásságáról.

A Státus gyűlés a mai nehéz idők megkívánja munkának és alkotásnak szellemében folyt le. Amint a püspöki megnyitónak határozott hangjából is kiscendül az Erdélyi Katolikus Egyházmegye jövő munkáját a népünk iránti nagy felelősség hatja át, amely jól ismeri a teljesítendő kötelezettségeket.

Meghalt Kováts Zizike.

November 12-én este, hosszas szenvedés után meghalt Kováts Zizike, Kováts Jenő nyug. pénzügyi osztálytanácsos leánya. Egészen fiatalon ragadta el tőlünk a halál, értékes, fiatal lényét. Evesztése nemcsak áldozatos szülőit sujtotta földig, de fájdalmasan érinti a Csikszeredei Dal- és Zeneegyesületet, amelynek egész életén keresztül olyan szolgálathész tagja volt és kiünnöndően képzett zenei felkészültségét, tudását mindenkor olyan lelkes szeretettel bocsátotta a köz szolgálataira.

A magyar dal és muszika körül csoportosult társadalmunk a testvéri szeretet mélységével és ragaszkodásával gyászolja Kováts Zizikét. Hiszen a kapocs a dalostestvériség volt, az az érzés, amely igazán őszinte rokonság, nemes értékű összetartozandóság megépítésére képes.

Kováts Zizikét november hó 14-én városunk közönségének hatalmas tömege kísérte utolsó útjára. Rendkívüli volt az a részvét, amely megnyilatkozott halála fölött. A Dal- és Zeneegyesület testületileg jelent meg a temetésen az egyesület csodás szépségű — zászlója alatt. A sírnál a dalárda vegyeskara énekelt két dalt, Sarkady Elek karnagy vezetésével.

Az első énekszám után Pu'chard János gimn. tanár megható beszéddel bucsuzott az egyesület nevében. Eután a dalárda ajkán felhangzott Kodály Zoltán örökszépségű Székely keservesének szívememerkoló dallama, amelyet olyan nagyon kedvelt Kováts Zizike és amely muzikális lelkét olyan mélyen megfogta, hogy halálos ágyán utolsó kívánságával is arra kérte a dalárdát, hogy sirjánál énekeljék el Kodály-nak ezt a remekművét.

És felsírtak a gyönyörű akkordok, a székely lélek mélyéből hömpölygött a dalbaöntött ballada, a dalárdánk művészi teljesítményében fojtogatott az elmulás fölötti megrázó bánat. — Szem nem maradt szárazon. — Kováts Zizike fiatal elmúlását megsirattuk az Ő kedves Kodály-muzsikájával, a Székely keservesnek ezzel a bánatával, amelyből kifejeszöbben, mélyebben még nem vetítették ki léleknek a nyugtalanságát, az igazi gyászát.

Nyugodjék csendesen. Sok földi szenvedésért kárpótolja a siri pihenés nyugalma, a mi kedves kis dalostestvérünket Kováts Zizikét, aki földi életében egy eszmének a magyar dalnak volt tiszteletreméltó katonája, szenvedéseiben és halálában pedig hős volt, aki megérdemli, hogy emlékét szeretettel megőrizsék a magyar dalnak mindenkorai munkásai.

A francia haderő adatai.

Legünk hasábjala már vázoltuk a szovjethadisereg szervezeti és a harc értékét. O vnaó közbüségünket bizonyára érdekelni fogja a francia hadsereg szervezete is, melyet Ince Kálmán magyar katonai szakíró adatai alapján ismertetjük.

Franciaország lakóinak száma 42 millió, gyarmatokkal együtt 110 millió. Az országnak természetes, könnyen védelmezhető határai vannak, a nyílt északkeleti határt a Maginot- és Dardier erődített vonalak védik. Franciaország a Brit Birodalom után a legnagyobb gyarmati hatalom. Az ország a gyarmatok lakosságát is kihasználja a hadsereg céljaira, a szines csapatok egy része már terekben is az anyaországban állomásozik.

A versenyfegyverkezés élen Németország hatalmas előhaladása előtt Franciaország haladt. Hadikiadása az állami kiadásoknak harminchat százaléka. A békeidőszak hátszázszázrészre rug, kiképzett tartalék négy és fél millió fehér és máfélmillió szines. Az országban általános védőkötelezettség van, kétévi tényleges szolgálattal idővel.

A francia hadsereg békében 20 anyaországbeli gyaloghadosztályra és 5 gyarmati hadosztályra tagozódik, a francia hadsereg körülbelül 80 gyaloghadosztályból és több motorizált csapatból áll. A hadsereg felvonulását megkönnyítik a kiváló vasutak. A főbb vonalak 4 vágányúak. A légi-haderő igen fejlett. Franciaország

körülbelül négyszáz elsővonalbeli hadieőlokra alkalmas repülőgépekkel rendelkezik. A repülőcsapat 4800 tisztből és 83 000 katonából áll. A francia haditegerészet körülbelül hatszáz ezer tonnatartalmúmal rendelkezik, körülbelül 100 tüzérvhajóval. A francia hadsereg nagy erőt képvisel, kiválóan kiképzette és felszerelve.

Magyar Népközösség.

Dr. Szász Pál szenátor, az EMGE elnöke a múlt héten néhány napig Bukarestbe tartózkodott, ahol D. Mikó Imre NUF tanácsos, a Magyar Népközösség buzszeroni főtitkára kíséretében a magyar kisebbségi élet sürgős elintézését igénylő ügyekben több miniszteriumban járt. Láogatása során Dr. Mikó Imrével együtt bemutatózó kihallgatáson jelent meg Alexianu Gheorghe-bucsecsertartományi királyi helytartónál. A kihallgatás mindvégig a legszelvényesebb légkörben folyt le.

Dr. Szász Pál részletesen ismertette az EMGE munkáját, kihangsúlyozva azt a fontos szerepét, melyet az a szervezet Erdély gazdasági fejlődésének irányításában, az ország mezőgazdasági termelésében és egész gazdasági életében játszik. Ezután felhívta a királyi helytartó különös figyelmét, a bucssecsertartomány két erdélyi megyéjére: Háromszékre és Brassóra.

Alexianu királyi helytartó válaszában hangsúlyozta, hogy a kisebbségi problémák iránt a legnagyobb megértéssel viseltetik. Ennek bizonyosságát megemlítette, hogy legutóbb 100.000 lej segélyt nyújtott a szepesvári megyei Miza-kolégiumnak. Végül kijelentette, hogy mindenkor készséggel áll a magyarság rendelkezésére, nyugodtan fordulhatnak hozzá minden olyan ügyben, ami a vezetése alatt álló tartomány magyar kisebbségi életét érinti.

A Romániai Magyar Népközösség központi elnöki tanácsa Kozezvárt folyó évi november 15-én Buff Miklós gróf elnökletével ülést tartott. Jelen voltak dr. Gyárfás Elemér, gr. Halier István, br. Jóska János, dr. Kolombás József, Kos Károly, gr. Tothi Ádám, az elnöki tanács tagjai, dr. Tusa Gábor, a Népközösség jogi tanácsadója és dr. Grols László központi igazgató.

Az elnöki tanács meghallgatta a kiküldött bizottság jelentését, mely szerint az aradi tagozat alakuló közgyűlése nem lett sem szabályszerűleg megválasztva, sem szabályszerűen lefolytatva. Továbbá az aradi Népközösség minden rendű tagjai nagytöbbségének a kiküldött bizottság előtt kifejtett nézete az, hogy a választás eredménye nem szolgálja a Népközösség szervezeti szabályaiban lefektetett elveket és nem biztosítja a békés társadalmi munkát, ezért úgy döntött, hogy az október 1-i választás érvénytelen és semmi, nemkülönben az ezen közgyűlésen hozott összes határozatok is. Mindezek alapján az elnöki tanács figyelemmel az aradi tagozat rendeltetésére, nemkülönben az aradi város magyarsága összes társadalmi rétegei nagytöbbségének a vizsgáló bizottság előtt magyarlívanul óhajára, — utasítja az arad-városi tagozatot, hogy szabályszerűen összehívott és megtartott új közgyűlést választva meg vezetőjét.

Ilyen a bányász élete.

A fekete gyémántok erdélyi hazájában, Zilföldgyében robot-tempóban megy a munka. Rohan az élet. Robognak a osillék, feszülnek a bányász izmok, csong a osákány a kőzetben. Kérges teayerű, gondterhelt arcu emberek szorgos jövőmenése, az aknakörzetek bolygató nyüzsgése mutatja, hogy itt élet folyik, nehéz élet, melyen rajta van 1939 gazdasági nehézségeinek a válságnak tipikus bélyege. Sok munka, — gyenge ellenszolgáltatás. Sok gond, sok verejték, — sovány, szinte száraz bányász-kenyér. Örökös halálveszedelem és sok szerencsétlenség a bányaléggel telített tárnák ólén, — kovás vigasz, sápadt arc, — a tüdőbaj biztos előhírdőke — s melegelet nem adó rongyok. Ez ma a bányászors. „Ilyen a bányász élete“.

A normális idők boldogsága, a messze földön ismert s sokakat ide kecsegtető bányász-jó mód s még a tipikus, kedves bányász-dalok is a multéi csupán. Fárasztó, dermedtő, szinte halálos lethargia fekszi meg az egész völgy munkáslelkéit ma: a nyomor s édes gyermeke a lelki deprimáltság.

Ebbe a bányász pszichébe lopta vissza az élni akarás és az emberi méltóság öntudatát P. Lukács Mansvét atya, Csik- és az erdélyi egyházmegye valamint Szent Ferenc erdélyi főpapnak ragyogó büszkesége, az ország határain túl is szépen elismert ferences népszónok.

Október 8 és 15 közötti nyolc napon Vulkánban, november 5-től 12 ig pedig Lupényban gyújtotta lángra a töle megszokott hévvel jobb sorsra érdemes hveinket s nyolc napos munkái fényes eredményét nagyobbik Testvérünk, az Úr Jézus vendégszántalának népes, galamblelkű bányászhada adta meg méltóan. Csik büszke lehet Ferences főpapra, Mansvét Atyára. Mi, a Szűszanya somlyói lábaitól ideszaka-

dottak, arra kérjük csiki testvéreinket, pünködi lelkük tüses parányát, szerény hálánk csekély jelét helyezsék nevünkben a Boldogságos anyai lábaihoz. Legyen ez a hálaimánk s nekünk küldött felemelő kegyeimekért, de legyen a nélkülözö, szegény bányász fizetése és Mansvét Atya apostoli nagy munkájáért.

Vulkán.

Hartwig Frigyes.

A pipa a katona legjobb barátja.

K. K. — A magyar bájító nem rég kösölte annak a szegény magyar pástornak a szomorú esetét. Előzők fejbőrtét egy vonat kerekkel lehastották és ahi rettenetes fájdalommal dacsra, halála előtt a pipáját kérte. A pipa bufalettő, a pipa bujtára, a pipa az idegket megnyugtatója, ellentétben a cigarettával, amely idegessé teszi azt, aki szívja. A pipázó emberek majdnem mind a floroflora haljának és ha annak a jó, de nek magyarr parasztoknak mosdulatát megfizveljük, ahogyan körülmenyenen előveszi a pipát, a dohányzesteköt, a bizonyos pipáját tűm, rágruj, akaratlani is a főlönyen a nyugaton és a megfontoltság benyomását es-rezük. Ez tényleg ebben van a valami, mert senkint az idő előtt, amíg az ember mindesekket a szélsőségekben mozdulatokat végül gondolkodir, latolgat, megfontolhat egyet-mást, az az időt nyert, el nem hamarodik semmit.

A pipának is van kultörténete. Németországban majdnem minden katona pipát, ha kint van a harctéren, legyen ez a rövidkezű angolos „orromelettő“ vagy a hajórok, tirok és alpesi lakók földes vadász-pipája vagy az egész hosszúságú pipa, amelyet megdedapánk szívtek. Ezzé biztos, hogy a pipa élvesszőt jelent. Nemcsak a dohányhasználat miatt, hanem a pipakultúrától magától.

Az öreg B. Ucher tábornokról tudjuk, hogy még a legnagyobb harcok alatt is rendületlenül szívta a pipáját, sőt törzskarabán egy külön „pipamester“ tartott és a német katonák pipáitronusa még ma is az öreg B. Ucher. A pipa a mind az nélkülözö katonának nemcsak társasjátéka, de azt az illuziót kelti, hogy valami kis kényelmet engedhet meg magának, ha rágyújt. Egy kis otthoni érzést vált ki benne és arra ösztönöz a szélsőségek van, ha kedvesből eszaki hónapokon, éveken keresztül kint él a harcokban. A katona és a pipa egymásközt viszonya hasonlít ma'ra tehát valami, mint Amerika felfedezésén. Míg a katona a katonasággal, az életével, vértanús katonasággal mellett nemcsak fegyvereket, de bronspipát is látott. Ezzé kelta pánzarabon egy pipázó katona képét látni.

Közösösen Gaidla és Helvétországban nagyon elterjedve a pipázás. De már a rómaiak híres légiói is lementek a pipát. Persze valaki azt kérdi: hogyan mit pipáltak ezek a kelták és rómaiak, ha a dohány csak Amerika felfedezése óta ismerjük? Ezek a régi katonák biztos füveket, növényi leveleket használtak dohány helyett és ez arról valószínűbb, mert a régi vallások ünnepek, ismételteték a katonasággal ugyancsak ilyen biztos növényekkel füstöt csináltak és az időseket bemutatásuk majdnem mindig füst lélekre történtek. Nagyú jó példát a lezardula levele, amely igen erős illatos füstöt ad és a régi fejezetek is is tűnik, hogy ez a növény különösen szorgos dohányként felhasználni. A kőszakorhó létezik még ilyen „dohányzó emist“, a lezardula ilyen ma is törzsi Caramiro kolostorban van, az egy kis szoborcso, amely egy karóvalal ferfit jelképe, a kőszakor pipát tart. A másik Hubevel-el tempom egy oszlopokra, amely hasonlított ferfit ábrázol a 11-ik századból. Persze az igazi dohányzás és pipázás ma 1500 évvel ezelőben vette kezdetét, de akkor is a katona és a tengerés volt a dohányzás terjesztője.

A németek most felszólították az otthonmaradtakat, hogy katonaságnak küldjenek pipát, ezzel örömszerencnek a katonaságnak, ha meg a pipázókat dőzök.

Világ Vízszhang sajtótudósító.

A marosvásárhelyi (targu-muresi) kereskedelmi és iparkamara közleményei.

— No 2964—1939 A munkügyi miniszter 53250 sz. 1939 november 4-án kelt határozata szerint, az állami sorajgy árusító irodák minden nap 12, 13, 14, 15, 16 és 17 óráján 23 óráig nyitva tarthatnak még akkor is, ha ha ezek a napok vasárnap vagy ünnepnapok.

Hogya ezen helyiségekben másféle aktivitást is lehet, a rendszer munkasapokon 19 óra után csak a sorajgy árusító osztály dolgozhat és csak a joggyarúsító személy.

A tisztviselői vasárnap vagy ünneppapi munkáért kompenzációt kell kapjanak a hét egy másik napján.

— No 3009—1938 A Nemzetgazdasági Miniszterium 182917 sz. határozatával közzéközlött cikknek módosítása: a napraforgó, ropce, len, kender és ricinus magvakat, valamint az ezen magvakból előállított nyers, finomított vagy szállított halmozállapokban lévő olajokat, Emél forga a nevesített miniszterium folyó hó 14-én kelt 77026 sz. távirati rendelkezés alapján felhívja a kamara ezen cikkeket nagyban árusító kereskedőket, valamint a fenti olajokat előállító vállalatokat, hogy készletüket a beszerzési ár köz parányozásával együttessen 3 napon belül táviratlag jelenték be a Ministerium Economiel Nationale Serviciul Spesciei osztályának, (Bucuresti, Calea Victoriei 133.)

A bejelentések adatainak ellenőrzésére a ministerium közsgel és a kereskedelmi és iparkamarák titkárai vannak felhatalmazva.

KÜLÖNFÉLÉK.

- SZEMÉLYI HIR. Dr. Simkó György, a Szent Vinos Nővérek csikszeredai Szanatoriumának igazgató sebész-főorvosa, katonai gyakorlatáról hazakerkezve, ismét átvette a Szanatorium vezetését és ismét megkezdte rendelőseit.

- Öfelsége november 25 ikére összehívta a parlamentet. Ófelsége II ik Károly király november hó 14 én aláírta a rendeletet, amelyben november 25-ére összehívja törvényhozás két házát.

- Leikkész-iktatás Gyergyóssentmiklóson. A már négy éve tirsedésben levő gyergyóssentmiklósi ref. egyházközség rendes lelkes állásába, főyó évi november 26-án d. e. 10 órai kezdettel tartandó ünnepélyes istentiszteletet iktatják be S. Nagy Béla volt fűtshál ref. lelképástort. A beiktatást Takács Károly nyug. lelkész, tb. esperez és Kovács Pal csikszeredai ref. lelkész, asparanl megblsott végzik. - A gyergyói leikkész-iktatás miatt, a csikszeredai hívek részére, az adventi urvacsora-ostános istentiszteletet folyó évi november 19-én, a rendes istentiszteleti időben lesz megtartva.

- Rendezni fogják a volt osztrák-magyar hadirokkant tisztek nyugdíj ügyét. A volt osztrák-magyar hadsereg kötelékében hadirokkanttá vált tisztek nyugdíjával a román kormányok máj usplg sem egyeztetették. A Magyar Part busz esztendőn kereszti. azok lelkészségrel és megértéssel igyekeznek ezt a problémát megoldásra juttatni. A gyaktori kormányváltásáigta belevevessett az ügy. - Most a hadirokkantak ügyét a Magyar Népközség vette kézbe. Már eddig is több megmozdulás történt. A Magyar Népközség kezdeményezésére. Legutóbb Csillanacu miniszterelnök foglalkozott a kérdéssel, majd Valda királyi tanácsos jóindulatát sikerült megcserezni. Vegül is az ügy mai állása szerint illetékes helyen kijelentették, hogy az erdélyi hadirokkant tisztek és altisztek nyugdíjgyorsítást jövő esztendő első negyedében megoldják. A háboru utáni házonegyedik esztendőben éppen legfőbb ideje volna komolyan is gondolni ezeket a kijelentéseket.

- Gyásztisztelet az elhunyt id. Pal Gaborne lelkiüdvéért. November 8-án temették el id. Pal Gabor övegyét, aki öt évvel eelte tu. férjét a nagyvultu családsimlyól, majd csikszeredai gimnázium vezetésében állott igazgatóját. Viszsa aduk az anya földébe est a két értékes életet, akiknek földi hivátásuz es istentől megáldott munkás életük körül egy egész székely nemzedék nőtt fel. Egy nemzedék, amely lelkében össafort az Óz életükkel, amelyek tagjait skármára sodorta is el a székely sora megis iderág-sított a család kötelek ragaszkodásával mindenkit, aki limes a köztágu tempiómának a tövéből, a Maris lábától indult neki az életnek. - Ez a láthatatlan kapcsolat össze a föld minden táján elszórdott székelyeket ma is az id. Pal Gaborne ravatala körül. A Budapestre elő székelyek a Szarvitsák diplomában november 11-én tartott gyásztiszteleten rórták le kegyel-művet a Nagyaszony lelküdvéért. A rakvitemen a gyászó családán kívül ott voltak: D meny L. altábornagy, dr. Sándor László nyug. főkapitány, Balza Ede kanonok, dr. Vaksr P. Arthur volt miniszteri elnök, m. sir. kormányfőtanácsos, Gószay Géza nyug. pénzügyi főtanácsos, dr. Kovács Miklós irvanyi tanácsos, Kovács Kámen tanügyi főtanácsos, Papp Géza rendőrfőtanácsos, Vargyas Márton nyug. pénzügyi főtanácsos, Salvester Ferenc plébános, a Papp, Csily és Elnac család számos tagja.

- Egy német tengeralattjáró kapitánya üzenetet küldött Churchillnak: A német tengeresek nem gyilkosok! Az Aftenblad-d bezzá-rot egy német tengeralattjáró által elsűlyesztett angol torpedó személyzetének soráról. Miután a német torpedó felfobbantotta az angol hajót, a tengerbe ruhans elhoben maradt tengeresek mentőövekbe, a hajó domborúba fogcsokdva terültök fenn magukat a vízen. Harmin közülük erősebb szervezatu társak szemel-tására a bulámokban lettek aszrsyü haláukat. A többibet egy német tengeralattjáró vette fel. A tengertől kimentett angolok hét óráig tartósbottak a német tengeralattjárón. Mitör partra tették őket, a német tengeralattjáró parancsnoka ezekkel a szavakkal fordult feljűk:

"Mondjátok meg Churchillnak, hogy a német tengeralattjáró merrzők nem könyörtelen gyilkosok, ahogy ő szeretné veletek elhítozni".

- Kétmillió lejre megbírságotlák a csikszent-omkosi közbirtokosság. Tavaly a csikszent-omkosi közbirtokosság erdejében nagy károka-ozozo a vihar. Az erdésesi hatóságok usáltására a közbirtokosság vezetősége elítéltoitva a kidinőt: fázat a kitermelés, bsmírás és értékesítés arányában esetenként örszítette a pénzügyigazgatósságot. Ennek ellenére néhány héttel eselőtt pénzügyi ellenőr jelent meg, aki megállapította, hogy a vagyonszűrség nem jelentette be előzőleg a kitermelés fmanaylvégét, emi áttel kihágást, illetve adóelőltitkölást követelt el és enél 2 millió lejre bírságotla meg a vagyonszűrséget. A vagyonszűrség megfellebbeste az ítéletet és arra hivatozott, hogy az elődöntés esete forgott fent a esért lehetetlenség volt a kitermeléssel kapcsolatos törvényes rendelkezéseknek eleget tenni.

- Dohányt szállít Törökország Németországnak. Az utóbbi hetekben a Dunán felül haladó török hajók németországi rendelkezéssel nagymennyiségű dohányt szállítanak Galacz-on keresztül. A „Dolce” nevű hajó például 800 tona dohánnyalval haladt keresztül Galacz kikötőjén, de ezen kívül sok más török hajó szállít még dohányt.

- No tegyük meglegyést a hadseregre. Illetékes helyről felhatalmaszták a rádót annak a megállapítására, hogy ismét hárt ohoz) beszedgetések riasztják a kövéieményt. Az idő, amelyben állunk, fontos feladatokat ró a gyuzd: körb naut fenatartása szempontjából a kormányra. D az idages napot terméke, hogy bevonják a napi diskursu-ba a hadsereget is. Már pedig a hadsereg hírelő a biztonág, hofele az ellenállás legerősebb vára. Mindenütt halad valami, valami ellenőrléssel meglegyést, tájékoztalan szavakat, ho'ott az állam érdeke set kívánja, ha'juk ki a hadsereget az effle beszedgetésekből e egyáltalán hagyjuk fel az ilyen felesleges esmeceverkel. A falkak is füle van. A hallgatás is a fegyver.

- Ismét megjelent az álpap. Esztendőkel eselőtt a vármegyét egy Zsigmond Ferenc nevű hat gimnáziumot végzett ember eszlhámoskotta végig. Papi ruhát öltött magára és nemcsak a vármegyében de országosan is próbálkozott még politikai eszlhámoskodással is. A törvény keze végül is utolérte. Zsigmond Ferencet letartóztatják és szinte két és fél évi börtönrre ítélték. Mindennek vége sokott lenni egyszer. Így a két és fél esztendő büntetés is lejárt. Zsigmond Ferenc, amint kikerült a fogházból ott kezdett mindent, ahol arak idején elhagyta. A tanjárás most Gyergyóssentmiklóson ütötte fel. Kattal is a papi rovereendát taláta a legalkalmasabb működési alpapnak. A nagyobb nyomtérőség kedvéért az államvallás papirubáját öltötte magára. Nemcsak. Feljelentették és az ügyesség azonnal letartóztatást végzett adott ki ellene. Gyereitől eljárásal ítélték és felfűtte és 3 hónapra ítélték.

- Éjszakai rablótámadás kísérlet özvegy Szász Lajosné ellen. November hó 9 é este 10 óra körül öz. Szász Lajosné, a volt vármegyeli főjegyző Czikszentmiklóson lakó özvegye és leánya éles kopog-tásra ébredtek. Az ajtó előtt álló ember mály hangon kösötte, hogy a nagyaszony aszrony Czikkomáson lakó leányától egy csomagot hozott. Szászné szonval ajtót nyitott. Fejével a kezében álarcos alak hatott a szobába és elköltötte magát:

- Most aztán pénz adjátok, mert hszem mindent agyonlűtök!

A nők nem vezetettek el a fűjüket. Szempillantás alatt a szomszédos szobába vorultak vissza. Kémény dulaodás kezdődött az ajtó körül. Az ajtó kilincset öz. Szászné leánya teljea erővel tartotta. Közben az özvegyasszony egy másik újdó segítségért rohant. A dulaodás során az álarcos a második szobába is behatolt és már megkezdte lelküdvé fűszere, amikor fuó lépcsőben köseldett a szomszéd ág. A beáttá huozott az ajtó a fűszere meztette a hórét. Keresztül a erd kéber erőteljes nyomást tudottát.

- Óvakodjunk a hasalóktól. Szász Lajosné fűhívta a községünk figyelmét arra, hogy kerüljék a házól kereskedőtől való vásárlást. Így szonvalu tapasztalatok bizonyítják, hogy legtöbb szer kereszen szűrt a község Veger dányon a helybell piac la a o gálja mindazt az árut, amire a községnek szűksége van. Egy újabb eseten huzott ide azokból a vicszeselekekből, amelyek igen gyabr n előfordulnak az ilyen megrendeléses beállításban. Vörnek László celatí lg. tenő Isák Zoltán marosvásárhelyi utazótól 5 darab papant vésztöltő szter lejérőben, amelyet előre ki te fűzetett és Izék ut szonval randjé és módja szerint a péret fel is vette. Tovább pedig az tör ent, hogy Isák ar árut csak utánvevett volt hajlandó leszállítani. Ezen esoval kétszer akarta a p pln érat lakásánál. A hely bell törvényesek az ügyet tárgyalva Isák Zoltán 3 hónapra ítélt. Mindkét a tanjárás csak sa lűtt hogy a régi megbízható kereskedőket ne hagyjuk el ilyen mind-afle gyanu próbálkozésektől.

- Új Siegfried-vonalat épít Németország? A németek egy új Siegfried-vonalat építésnek kezdéséért szulmaszózzák. Ezt a második vonalat a tel folyamán építének meg, 70-80 kilométernyire az első erődítményáru mögött.

- Verekezés miatt 1 hónap. Sándor Mihály csikszentmiklósi ye gazdák 1 hónapra ítélték, mert András P tert megverte.

- Anglia szászser fonttal segíteni a Romániában és Magyarországon tartózkodó lengyel menekülteket. A lordok házában bejelentette Halifax külgyminister, hogy a Románia és Magyarország területén tartózkodó lengyel menekültek részére 100 ezer fontot utalt ki. Ebből sa összegből ruhakészíthet vásárolnak a lengyel menekültek részére, még a téli hideg beáttá előtt.

- Felmentették az emberölés vádja alól. Radul Ivan 20 éves impri (Cikmgye) legény 4 társával táncmulatságra ment Jacobani községbe. Itt a legények egyrésze hórát, másik rész pedig csárdás követelt a cigánytól. Ebből aztán esóváltás, majd verekezés keletkezett. A legények később az ügyet fűtették a verekezést és közben Radul beszeru t az egyik kipu alá, ahol tovább hadorászott blekájával, miközben többször megszurta B. Géza János jacobani legényt, aki erőllésib) behalt A csikszeredai törvényszék felmentette Radul a gyl község vádja alól és most a marosvásárhelyi tábla is felfűttó ítéletet hozott azaz sa indoklással, hogy Radul jogai önvédéséből használta a blekáját.

- Gyilkosságért 4 évet kapott. Avnak idején megírta, hogy Both István jendfalvi gazda Szopos Dónes nevű vejét esóváltás közben ugy megszurta, hogy sa meghalt, Both Istvánt gyilkosság miatt most a törvényszék 4 évi börtönrre, 6 ezer lej temetési költségg magfűtetésre ítélté és a hátramaradt árvának neveltetél költéségre havi 500 lejt ítélt meg.

2 drb. diszes villany függőlámpa eladó, Megtekinthető: Str. Rosetti 22., Csikszereda.

- FELHÍVÁS LAPUNK ELŐFIZETŐIHEZ. A „Csiki Lapok” kiadóhivatala tisztelettel kéri az olvasóit, hogy az előfizetési díjakat a legrövidebb időn belül rendezni sziveskedjenek, nehogy a lap küldését beszüntetni legyünk kénytelenek. Lapunk az előfizetésekből él. A mai nehéz viszonyok között nem tudjuk nélkülözni kintlévőségeinket. - Eppen ezért kérjük mindazokat, akik elismerik azt a munkát, amelyet lapunk elővegez a vidéki magyar újság-betű szolgálatában, fogadják megértéssel jelen felhívásunkat és támogassanak ezután is a régi szeretettel.

A „CSIKI LAPOK” szerk. és kiadóhivatala.

- Az első kerékpáros nő - férfi volt. Most van ötven éve annak, hogy az első kerékpáros nő feltűnt a hollandiai Denverben. Ez a kerékpáros nő szonban férfi volt, még pedig a romás eselen első egyik kerékpárgyár munkása, aki aranylabodalmát díte meg és ekkor jutott az a gondolat az ezbe, hogy különlegesen kerékpáros női ruhába öltözve, vegit karizálják a városban. A bemutatkozásnak nagy sikert volt N. hány uspra már kerékpárra merészkedtek a denveri nők. A munkás öltöte megmesztette a gyárat a buzástól és rövid idő mulva megkezdtek a női kerékpáros gyáriását.

- Itéleték. Rosenfeld Géza és Adler József gyergyóssentmiklósi kereskedők meg 1934-ben özvegyesek és egyémet községönösen isztidák. A törvényesek most foglalkoztak az ügygel, Rosenfeldet 4500 lej és Adert 3000 lej pénzületésre ítélté.

- B. ra András tudási titkosági garda ez az öt egy évvel megveszte Fülöp Sándort. B. rat verekedésért 1 hónapra ítélték.

- Lopások. Kondor Maria és Sojica Maria eszrony aszronyok behatoltak Veresa László gyergyóssentmiklósi magániszatvisselő lakásába, szonban cipőket és egyéb ruhaneműket loptak. Befűtték a ciganyasszonyokat és aszták az ügyeszségnek.

- Csillag Károly gyimesközépiakti csángós szonval lopás miatt tartóztatják le.

- Csorba András gyimesi csángót 2 usra iszté sorozatol lűpök elközvetése miatt.

FÉRFI SZÖVETEK
OLCSÓ BESZERZÉSI FORRASA!!
S O H E R G ,
E L E O T A ,
D O R O B A N T
POSZTÓGYÁRAK KÉSZÍTMÉNYEI
gyári lerakati árakban
Gróf Mikes-fele házi szövet!
beszerezhetők
Karácsony Jánosnál
M.-Ciuc - Csikszereda
I. O. Bratianu-ucca 13.
Tiszti egyenruhák valamint a Nemzeti Ujjászületés
Front egyenruhák a felszereléssel megrendelhetők.
2-3

Rádiómat (1938 Columbia Csmata 3+1 lámpás huzat) beszerésim hasznó értékű tel p s rád. É de' dótai sa E kezu dohánnyrudában - a telef központ mellett - Csikszeredában. 1-2

Keresek december 1 i belépésre egy komoly, intelligens leányt. - Cim a kiadóhivatalban.

ÉRTESEM
ugy a helybelli mint a vidéki n. é. közönséget, hogy távollétümből visszatérve, ismét m. t. üzletfeleimnek rendelkezésére állók. - További szives pártfogásukat kéri
2-2
VEZSENYI JÓZSEF SZÜOSMESTER
Csikszeredában.

MODELL KALAPOK
tiz napenként új formák eselő árban, megtekinthetők
VENCZEL TANÁRNÉNÁL
Ugyanott készülnék mindenemű női kalapok esztendő anyag hosszúságával. Kalapok átalaktása a legrövidebb idő alatt.
Mercurus-Ciuc, I. O. Bratianu (Gimnázium)-ucca 113. sz., a Sörház közelében.